

Titel: Fortegnelsen over Trykkefrihedens Skrifter III, stk. 9

Citation: "Fortegnelsen over Trykkefrihedens Skrifter III, stk. 9", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Fortegnelsen bind 3, Fortegnelse paa alle de Skrifter som siden Trykfriheden ere udkomne, stk. 1-27, anm. nr. 1-272, dækkende 14.09.72-14.09.73 [stk. 2-27 ikke averteret i Adresseavisen]*, Gyldendal, 1773, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/catalog/tfs-texts-4_003-shoot-workid4_003_009/facsimile.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Fortegnelsen bind 3, Fortegnelse paa alle de Skrifter som siden Trykfriheden ere udkomne, stk. 1-27, anm. nr. 1-272, dækkende 14.09.72-14.09.73 [stk. 2-27 ikke averteret i Adresseavisen]

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Kritisk Fortegnelse
over alle udkomne

Skrifter,

siden

Trykfrigheden.

Tredie Aargang, 9. Stykke.

No. 41.

Mag. Nicolai Edinger Balles
Afskedstale til sine Menigheder
i Kiettrup og Giettrup Sogner,
holden paa tredie Sondag efter Paaske i
Aaret 1772. Aalborg 1772. Trykt i det
kongel. privilegerede Bogtrykkerie ved Joh.
P. Holstberg, og sælges sammesteds, saa-
velsom i Kiebenhavn hos Gyldendal i
Trompetergangen No. 112. for 6 Skilling,
a Arf 8.

Hans Høiærværdigheds Hensigt med denne
Præken var at efterkomme den sidste Pligt,
3die Aargang. 3 som

som en vedelig Lærer skylder sine elskte Tilhørere, naar han staaer færdig at forlade dem, og for at fuldføre denne Pligt, bliver det hans Hovedsag 1) at paaminde Tilhørerne om de tienligste Raad og Hielpemidler til Troens Bestiirmelse, fornemmelig i paakommende Gienvordigheder og Fristelser; 2) at erindre dem om sande Christnes nærværende og tilkommende glæde Forhaabninger, til en Styrke for deres Bestandighed; 3) at frembære deres, saavel timelige, som aandelige Lyksalighed i troehiertige Bønner og ivrige Forbønner til Gud og Forsøneren. Og disse 3de Poster har Hr. Forf. skildt sig ved paa en Maade, der er ham værdig. Indgangen anvender H. H. til at forestille Tilhørerne den Forsatning, i hvilken han den Dag talede med dem — som en Lærer, der sidste gang taler med sine elskte, sine kjerlige, og sig besynderlig hengivne Menigheder. Dette er et ægte Træk af Taleren, der vil aabne Veien for sig til Hjerterne, og forsikre sig den behørig Opmarksomhed, for at skaffe de paafølgende Værdomme og Formaninger desvissere Indpas. Vi tænke paa en Lærer, som Hr. B., og fore-

forestille os let, hvorledes Tilhørerne have illet ham imøde med deres Opmærksomhed, og kommet ham tilforn med deres Gemtshengivenhed — Den grundede Tillid, de havde fattet til deres retskafne og indsigtsfulde Lærere, den Kierlighed og Fortroelighed, de sølede for ham som en Ven, (thi en Valse kunne vi ikke tænke i en Cirkel, uden som en Ven iblandt Venner) maae have været tilstrækkelige Bevægegrunde hertil. Og vi ere ligesaa forsikrede om Tilhørernes hiertelige Forsælses ved denne Affædstale, som vi ere overbeviste om, at H. H. iltums udtrokte sine virkelige Fornemmelser, naar han tiltaler dem paa følgende Maade: "Aldrig var min Mand ved vores første Samling, Andægtige! saa bevæget, eller saa angestfuld, som nu i Dag, da vi samles kun, for at adskilles igien, nu vi den sidste gang i vores Levetid skue hverandres Ansigter; da jeg skal tale, og I høre de sidste Ord af min Mund paa dette vort offentlige Forsamlings Sted. Hvad jeg helst skal tale om, veed jeg neppe selv at bestemme. Gemtthet har været af Beskymringer saa foruroeligt, og Sindet af Bængsel efter mine Kiereste Tilhøvere, endog førend de ere tabte mig af Dieshnet, saa aldeles indtaget, at ingen Tanke fandt Sted
I 2 " uden

"uden denne i meer end een Hensigt sørgelige og hiertebrændende: Jeg skal snart forlade mine elskte, mine kjerlige, mig besynderlig hengivne Menighe-der o. s. f."

No. 42.

Ydmigheds Indfyndelse paa Christendommens Bæsen. Forestillet i en hellig Tale over Aftenangsterten Eph. 3, 13-21. paa 16. Søndag efter Trinitatis af Jens Bech, S. Sti Minist. Candidat. Kiøbenhavn 1772. Hos Gyldenbal i Trompetergangen Num. 112. for 8 Skilling, 2 Art. 8.

Hr. B. har ved denne Prøve givet os Haab om, at han bliver een af de Talere, Guds Kirke kan have Nytte af. Tankeforbindelsen er ordentlig, Sproget edelt, Foredraget tydeligt. Hovedsandsheden, han affandter, er Ydmigheds Indfyndelse paa Christendommens Bæsen. Med en aanderig Bøn begynder Prækenen. Paa Bønnen følger Indgangen, som skiller sig fra de lange og udmattende Indgange ved sin behagelige Korthed og Beqvemhed til at forberede og vejlede Tilhørerne til Agtsomhed paa Hoved-

vedlærdommens Udvikling. — Inddelingen er naturlig. — Han betragter Ydmygheds Indflydelse 1) paa de Pligter, vi skyldes Gud, det høieste Væsen, som og 2) paa de Pligter, vi skyldes vor Næste eller vore Medmennesker. Begge Dele udføres tydelig og fattelig. Nogle faa Udtrykke havde vi gierne ønsket, at Forf. havde ombyttet med egentligere og forstaaeligere. — Veed ogsaa den største Deel Tilhøvere, hvad det vil sige: Ydmygheds Indflydelse paa Christendommens Væsen? En Forf. som Hr. B., der har Modersmaalet saa vel inde, behøvede ikke at lede efter tydeligere Talemaader, fri fra videnskabsmæssige Ord. Vi ville have frebedet os alt for smagende Ord og poetiske Bendinger, s. E. "hvormeget du Allerhøieste fortienet af os. Sid. 10. Vi see den goddædige Himmel svanger med vandrige Skyer, der udgyde sig i Frugtbarhed og Betsignelse til Millioners Rettelse og Fornøielighed." Skulde det ikke maastkee være lidt for ubequemt sagt S. 13. "Allmagten har ligesom udtømmet sig i Belgieringer over Skabningerne?" Ligeledes Sid. 19. Hiertet rummer kun et eneste Suk. S. 28. At opfylde det umaadelige Rum med Millioner Verdener o. s. v. Vi kunne udtegne

I 3

mange

mange ret smukke Steder af denne velskrevne
Præken, men vi bør nøies med eet: Sid.
16-17. " Men som den Ydmyge erkjender
" med tilberlig Skionsomhed Guds alminde-
" lige Velgierninger, saa opmuntres han lige-
" ledes til en værdig Estertanke, ved at fore-
" stille sig Forsynets besynderlige Styrelse og
" Huusholdning. — I hvad Alder, i hvilke
" Omstændigheder af Livet han erindrer sig,
" saa er det opholdende og ferende Forsyn
" ham stedse nærværende. Han opheier den
" kjerlige Almagt, der dannede ham saa un-
" derlig i Moders Liv; der gav hans Siel
" Tænkraft, og hans Egeme sin Ferlighed;
" han estertanker sin Diogenhed og Usselhed,
" da han indtraadte paa Livets Skueplads. —
" Han seer, at han i en lang Række af Aar,
" blev opholdet, uden at vide, hvorledes? og
" uden at bekymre sig, hvoraf? Han stuer
" med Rædsel tilbage paa sin første Barn-
" doms Aar, da saa mange Farligheder true-
" de det svage og nys begyndte Liv: han
" forfærdes, ved at forestille sig en slibrig
" Ungdoms Alder: han seer med Skæk alle
" de Feiltrin, som en umoden Forsigtighed
" kunde have foranlediget, og den Afgrund,
" hvori Lasterne saa ofte nedstyrtede deres El-
" skere. — Og gaaer han herfra til en mod-
" nere

" nere Alder, da han blev overladt til sig
" selv, hvor mange tvivlsomme Omstændig-
" heder møde ikke her hans Erindring, hvor-
" af han ingen Udgangs eller Redning saae?
" Snart dalede hans Lykkes Soel ufornodent-
" lig, og Modgangsvinde syntes med samlet
" Magt at ville omkaste hans Haabes Byg-
" ning. — Snart truede en udmattende Syg-
" dom med at gjøre ham 'uduelig mere til
" Verden — Nu saae han sig berøvet en
" Ben, hvis Liv var hans Liv, og hvis
" Død syntes at vilde blive hans egen —
" Nu søgte Fiendskab hemmelig eller aaben-
" bare at undergrave hans timelige Være og
" Lykke! — Ja hvo kan opregne alle de
" Tilfælde, som kunne møde i en ond og
" ustadig Verden? — "

No. 43.

Mag. Johan Henrik Taubers tvende
akademiske Taler ved sine Forelæsning-
gers Begyndelse. Trykt med Hallagerske
Skrifter, og findes tilkøbs hos Gyldendal
i Trompetergangen No. 112. for 10 Skil-
ling, stor 2 $\frac{1}{4}$ Ark Med. 8.

Den første af disse Taler, ved Forelæs-
ningernes Begyndelse over D. Ernesti In-
stitutio

Institutio Interpretis N. T. den 11 Jan. 1773, handler om Fordommes Skade i den hellige Fortolkningskunst. I den anden, hvormed Hr. L. vil aabne sine Forelæsninger den 14 Jan. 1773, over Pauli Breve efter Lidsordenen, taler Forf. om den Forskiel, der er imellem en hellig Philolog og en Theolog. Begge Taler karakterisere os den Mand, som vi ventede i Hr. Tauber. De rebe en Mand, der forbinder en udbredt Læsning, grundig Indsigt i Sprogene, med den beste Smag og Skionsomhed. Men vi behøve ikke her at giøre bekiendt, hvad Hr. L. lange siden ved overtydende Prøver har lagt for Dagen. Den egenindigste Skiebne maatte det været, der skulde ladet hans Fortienester upaastienede, ved at støde ham fra en Post, hvortil hans Gøer for at nytte med sine erhvervede Indsigter førte ham. Men Videnskaberne have endnu deres retsindige Belyndere! — Derfor kom Hr. L. i den Sirkel, hvilkken han var saa værdig, og hvori vi forud see ham at ville blive en meget nyttig Mand! — Elskere af Gudslæren have nu Aarsag til at smigre sig med de smukkeste Udsigter i Fremtiden, da det theologiske Fag i disse Tider er bleven forsynet med saa duelige Lærere, der ikke vil lade de Studerendes Bærelyst utilfredsstillet

stillet i nogen Deel af den hellige Videnskab! — I sær spaae vi den hellige Philologie, den næsten til Navnet længe ubekjendte Philologie, en lykkelig og glimrende Periode iblandt os, da saa duelige Mænd forene deres Bestræbelse til at opbjelpe den.

No. 44.

Patriotiske Erindringer ved det uden vedberlig Authorisation oprettede General-Commissions-Directorium. Kjøbenhavn 1772. Trykt hos M. Hallager, og sælges hos Hr. Buch paa Nørregade i No. 245. for 6 Skilling, stor 1½ Ark 8.

Et Anlæg af den Nyhed og den Omfang, som det for kort siden projecterede General-Commissions-Directorium, maatte nødvendig drage en besynderlig Opmærksomhed til sig. — Man betragtede det fra adskillige Kanter, og saa forskiellig Folkes Tænkemaader, saa forskiellige bleve og deres Domme over denne nye Indretning; Nogle troede at saadan en Plan, saavidt Hovedgrenene angik, aldrig kunde bringes i Virkelighed, og deri havde de Ret; Udsaldet selv har noksom bevist det, og à priori var det let at indsee, at Resultatet ikke kunde blive anderledes;

J 5

Andre

Andre meente, at det Anlæg behøvede et særdeles Privilegium og Kongelig Authorisation; og skient disse, i det mindste i Henseende til Directoriummets væsentligste og vigtigste Dele, seilede i deres Mening, saa kan man dog undskyldte dem, da det hos os er bleven en sædvanlig Mode at erhverve sig intetbetydende Privilegier, selv i de Næringsveie, som ubehindret staae aabne for enhver Borger; Men foruden disse, der demte saaledes, som de troede efter deres beste Indsigt at burde demme, gaves der endnu andre, som lode sig drive af Partissked og personlig Had mod Entreprenuren, eller dog af en fort Misundelse over alt, hvad der syntes at kunde tilveiebringe en anden visse Fordele, som de maaskee selv attraaede, og blandt disse hører unægtelig Forfatteren af nærværende Piece, som vi her anmelder. Vist er det, at han har beegnet Hr. Agent Holck, en Mand der i mange Tilfælde har gjort sig fortient af Publikum, paa en ganske uanstændig Maade, der alt for tydelig viser, at ikke den paa Titelen anserte Patriotisme, men en nedrig Tænkemaade bestemte ham til at sammensmedde dette Charteque, og overalt røber Forfatteren at han er meget misundelig over Adresse-Kontoret og de Indkomster,
samme

samme giver sin Besidder. Al den i Endert tilsmurte Fabel fremlyser Hensigten med det Hele; Men vi troe, at Forfatteren for en stor Deel har forfeilet sit Niemeed ved at gaae frem med saa gemeen en Grovhed og aabenbar Partiffhed; Snarere skulde han have naaet sine Hensigter, om han med mere Moderation, og i mindre ublue Tone havde viist at det intenderte General-Commissions-Directorium hverken var nyttig eller nødvendig. Hvor let havde ikke det været, og hvem har vel nogensinde tvivlet derpaa?

No. 45.

Plan og Conditioner til et General-Auctions-Directorium, hvorunder bestyres en perpetuerende Auction, som med første skal anlægges paa et beqvemt Sted her i Staden ved Hans Lange. Kiøbenhavn 1772. Trykt hos Hallager, og sælges hos Hr. Buch paa Nørregade i No. 245. for 4 Skilling, i Ark 8.

Denne Piece er fuldkommen af samme Snurdei, som den forrige; Forfatteren, der ventelig selv har en slags Forretning ved en af vore Maanedes- eller Uge-Auctioner, er meget opbragt over det Generale-Commissions-Directo-

Directorium, dog for saavidt den Artikel om Auctionerne angaaer, (det er smukt, naar enhver bliver i sit Fag;) Han har derfor søgt at forestille dette Project fra en latterlig Side, ved selv at give en Plan til en perpetuerende Auction, hvortil han skal være bleven opmuntret ved et besynderligt Phantome, som han saae i Drømme; ja vist nok har Forfatteren drømt, baade da han saae sin Gudinde, der indgav ham dette betydelige Forsat, og da han skrev sin usle Plan, hvortil Dumbhed og Grovhed gjøre hinanden Fortrinnet stridig, og naar man læser de eensfoldige og væmmelige Stiklerier, der udmærke Forfatterens værdige Gudinde eller Furie, saa kan man ikke længer tvivle paa, at jo Galdeslyge har forvoldet ham denne deilige Drøm.

No. 46.

Gabriels Giensvar til Helsebedes Forste om hans Beskyldning imod Nordfolket. Kjøbenhavn 1772. Trykt og tilkøbs hos Thiele for 12 Skilling, stor 3 Ark 8.

Neppes fortiente de beelsebubste Drevne at befores, de giendrive sig selv, og en stolt Forage er alt hvad man skylder dem; men allermindst fortiente de at Gabriel skulde laane sit

sit Navn til saadan en Besvarelse; dog Gabriel kan vel ikke stort fortryde paa at blive mishandlet af en usel Skribent, naar denne tillige er saa dumdriftig, at han lader Jehovas selv, for at recommendere dette Brevs Løsning, udfærdige en Kabinets-Ordre endog under sit Navn, en Maade der hidindtil ikke har været sædoanlig, og det er ventelig Mødestie af Concipisten, at han ikke har parapheret Ordren. Denne viser ellers strax hvad Got man tør haabe af Bærket selv, sent og ganske rigtig opfylder den Forventning man først maae gjøre sig derom. Det hele Brev udmærker sig ved usle Tanker, indklædte i saa forunderlig en Stil, at det er vanskeligt at domme, om den er mere plat eller mere sfulstig, da begge Dele uden Afbrud bestandig afverle med hinanden. Snart skulde man troe, at denne Forfatter med Glid arbejder paa at giøre vort Sprog til et affkæligt Chaos, og dette Kald synes ikke at være ham unaturlig; han besidder besynderlige Fortræne til at giøre sin Stil væmmelig, og er uforlignelig i at ennyere; Vist nok skriver han til Trods for al sund Smag, til Trods for Naturen, og for vore gode Skribenter, som arbeide paa Sprogets og de skionne Videnskabers Opkomst. At bevise vor Dom
over

over denne Piece er desværre alt for let, da
høer Side vrimler af Bynchiske Skionheder;
og vi troe at disse for de fleste af vore
Læsere ville afgive et meer end tilstrækkelig
Beviis.

No. 47.

Til et høigunstigt Publikum, som en
Retfærdiggjørelse imod den dramatiske Jour-
nal, fremlagt af Bernhard Henrich Bech,
Acteur i de Kongl. Danske Skuespil.
Trykt og tilkøbs hos P. Høeche for 2 s.
 $\frac{1}{2}$ Urt 8.

Hr. Bech ivrer i dette Blad mod den
dramatiske Journalistes Grovhed eller Ubesig-
hed, og deri har han maaskee ikke stor Uret;
men naar han lader hans Upartiffhed staae
derhen, og ikke søger at afvise en eneste af
hans Erindringer, saa see vi ikke, paa hvad
Grund han kan troe at have retfærdiggjort
sig imod denne Recensent; Dersom vor Erin-
dring maatte gielde noget hos ham, vilde
vi have ham tilraadet, at forskaffe sig et
høigunstigt Publikum, heller ved sin
Skuespillkunst, end ved sine Apologier, og saa
— lade Verden murre og knurre.

No. 48.

No. 48.

Den fra Maanen hjemkomne Politikus,
Et Ugeblad, No. 1-5., hvert $\frac{1}{2}$ Ark,
à 2 Skilling, Kiøbenhavn 1772. Trykt
og tilføijs hos Høecke.

Forlæggerinden til dette Ugeblad, som
standsede ved No. 5., kalder sig Mette Mar-
grethe Die; Læseren slutter vel selv Forsattes-
ren. Hvert andet Nummer endes med et
Avertissement, hvori hun bejamrer den Mang-
el af Liebhabere, der maatte standse det be-
gyndte Werk. Vi ville ikke fraraade Med-
lidenhed, men allene sige, at saadan en Be-
vegegrund maatte opfylde Forlæggerindens Øn-
ske, og underholde dette Ugeblad, — hvis
Hoved-Idee findes i Niels Klim, uden for-
resten at have mere tilfælles med ham.

No. 49.

Bibliothek for nyttige Skrifter. Udgivet
fra Adresse-Contoret i Kiøbenhavn, 1ste
Aargang 1772. Stor 104 Numere 4to.

Man havde Ret til at vente meget af
dette Ugeblad; thi en kritisk Journal,
juridiske, medicinske og oekonomiske
Tidender, og det patriotiske Magazin
fulde

Skulde efter Anmeldelsen alle forenes i dette. Man havde ogsaa Aarsag til at love sig godt af dette Blad; da man kiendte for den største Deel de Personers gode Smag og Indsigter, der skulde besørge Udgivelsen. — Og ubillige vare vi ogsaa om vi miskiendte mange virkelig gode og nyttige Stykker, som heri forekomme, især hvad det Oekonomiske angaaer, hvori en Lütken og Schumacher have stor Andeel; og disse Mand behøve vi ikke at karakterisere. — Det Kritiske og Medicinske skal man lede smaalig efter i denne Samling. Men moralske Afhandlinger, Poesier, Ordgaader o. s. v. forekomme alt for hyppigen i Henseende til det Værd, som de fleste have, der vilde klæde bedre i en Aftenpost, end i et Bibliothek for nyttige Skrifter.

Trykfeil.

- I 6te Stykke S. 92. Linie 2. anstille, læs tilfreds
stille.
I 7de Stykke S. 97. Linie 25. forvirre, læs for-
værre.
— — — 104. — 14. levere, — kundet
levere.
— — — 105. — 22. udsatte, — udsatte.
— — — 106. — 8. fordærvende, — for-
dærvede.
— — — 108. — 4. om, — derom.
— — — 109. — 9. selv, — halv.